

ELŐFIZETÉSI ÁRAR:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben házas korla:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Meglátogat minden nap a hét és
hét nap utáni napok kivételévelSzerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.A szerkesztőség kérésre visszajár
vagy megőrzésére nem vállalhat.Előfizetők és hirdetősek s
kiadóhivatalhoz intésendők.

Egyes mások ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, január 12.

Gazdaság és politika.

Érdekes édes magyar hazánkban a politikai és gazdasági élet egyvelege s egymásra való hatása. Érdekes, de nem kedvező az ország haladására.

Ha kérdezzük, mi az a politika? bajos rá rövid és világos feleletet adni. Hogy mi a közgazdaság, azt mindenki tudja, hogy az a produktív munka, melynek értékét állítunk elő a nemzeti vagyón számára, mi a nemzet egyes tagjainak vagyonsodását is jelenti.

S e két kérdés egyvelegében épen az az érdekesen szomorú a nemzetre nézve, hogy a gazdasági élet kérdéseit a politika szemüvegén át nézik s annak szempontjaiból itélik meg; mert amily kevés van tisztában valaki a politikával, oly kevésé tudja megítélni, hogy valamely gazdasági kérdés megoldása hogyan volna a nemzetre áldásosabb a politika változó s bizonytalan szempontjaiból itélve.

Ezért nem is halad a magyar közgazdaság oly lépésekkel előre, mint azt a nemzet szükségletei kívánják.

Vannak ugyan szőnyegen közgazdasági kérdések szüntelen, de ki foglalkozik most azokkal érdemük szerint? A magyar agrár mozgalom ugyan az utóbbi években örvedetesen megerősödött, de annyi erő rejlenék csak az első sorban

mezőgazdaságból élő Magyarországon a közgazdaság számára, ha minden erőnket kifejtjük a közgazdasági kérdések előbbrevitele körül?

Hol itt a hiba? Első sorban ott, hogy tulságosan konziliánsok azok a körök, melyeknek elsőrangú érdekük mégis csak a mezőgazdaság; míg ellenkezőleg a mezőgazdasággal szemben álló érdekképviseletek annál önzőbbek a maguk érdekeinek előbbrevitelében, ha mindjárt a mezőgazdaság kárára történik is az.

A második s legnagyobb hiba az, hogy a gazdasági kérdéseket nem a közgazdaság, hanem a politika szempontjából itélik meg.

Itt van például a homestead, azaz birtok minimum, más szóval állagörökösödés kérdése.

Föl-fölkertült a szőnyegre, de mihamarább le is tűnt. Vannak ugyanis, kiknek, úgy látszik, fáj s ellenkezik érdekeikkel, hogy az elszegényedett kisbirtokosnak ne lehessen elkötvetélni utolsó darabka földjét, ne lehessen elárverezni düledező vityillóját, kihuzni feje alól keményes párnáját. Ez ellen hangosan tiltakoznak sokan, mert ellenkeznék meghiusult számításukkal s az új földesurrá levés hő vágyával.

S mit szól a gazdaközönség? Nem sokat szól biz az. Azt hiszi megmondta a magát egyszer. Minek mondaná másodsor? Ugyis nagyon ellenkezik, tehát

hiába ismételné kívánságát. Felszólal egyszer-egyszer, akkor is a méltányosság nevében szerényen. Ha akkor nem akarják, hagyjuk el máskorra, jobb időkre.

De ez csak egyik különbség az érdekképviseletek közt, a mezőgazdaság és a vele szemben álló érdekek közt.

A másik s érthetetlen dolog az, hogy a például fölvetett létminimum, vagy bármely más gazdasági kérdést nem a gazdaság, hanem a politika szempontjából itélik meg. Nem azt veszik irányadónak a gazdasági kérdések megítélésében, minő az ország jelenlegi birtokviszonya, a talajnak megfelelőbb művelését biztosítja-e, összefüggnek-e a gazdasági bajok a tulajdonjog s első sorban a földbirtokra vonatkozó törvényekkel, előmozdítaná-e a kisbirtokos osztály megmentését s a földből élő nép megélhetését?

S itt baj a politika. A hatalom birtokában levők épen úgy, mint a társadalom politikai életében azt nézik, honnan származik az eszme, a kérés, követelés. A néppárt programjában kezdetől fogva benne van a létminimum sok más üdvös nemzetgazdasági követeléssel s ujabban a függetlenségi párt is jó érzéket tanusít a gazdasági mizériák orvoslásának követelésében. De ugyebár hogyan teljesíthetné a kormány a 67-es néppárt gazdasági követeléseit?! Csak nem tanulhat a 67-es kormány a 67-es

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Diákszerelmem.

Írta: Sillga Ferencz.

Mint ahogy a gyermekek nem kerülhetik ki a bárányhimlőt, úgy minden jóra való diákszívnek is át kell esni tisztító betegségén: a diákszerelmen.

Az én szívem is jóra való szív, voltam bárányhimlős is, szenvedtem diákszerelmemben is. Mikor még a nagyváradi állandó színházat, csak ötven év múltán sejtettük láthatni, mikor ma aszfaltnak csufolt, s lekvárral burbolt Fő-utczánkat csak »flaszter«-kövek domborították, mikor villamos iszó-körtéink helyett illatos gáz és petróleumlámpák domináltak; mikor... stb... stb... akkor jártam én a polgári iskola második osztályába. Hogy második polgárista koromban lettem először szerelmes, azt mindenki gondolhatja.

Lettem pedig szerelmes a következőképpen.

Endre barátom, ki mellesleg megjegyezve a legelső tanuló volt — hátulról kezdve, meghívott lakására.

Elmentem!

Miért ne mentem volna!...

Megtörtént a bemutatkozás:

A »papa vagyok.«

— Örvendek...

— »A mama vagyok.«

— Örvendek...

Ők is örvendek. Szóval: mindnyájan örvendünk.

Mig beszélgettem öt perczig az én Endre barátommal, egyszerre csak nyillik az ajtó és — hopp! — betoppan rajta egy bájos valaki, kinek:

Termete: olyan karcsu mint a nád.

Arcza: hamvas alma.

Szeme: buzavirág-kék.

Orra: fitos.

Szája: megennivaló eperajk.

Haja: aranyos-szőke

Fogai: drágagyöngyök.

Különös ismertető jele: első pillanatra bájos lett volna megállapítani, de később; személyes tapasztalataim alapján — szeret csókolózni!

Születési helye: ?

Életkora: nem voltam a keresztelőjén.

Vallása: mert Éva lánya, bizonyosan: pogány!

Meglepetten ugrottam talpra és mély főhajtással bátor voltam magamat bemutatni:

— ... Endre barátja vagyok!

— Én pedig Endre huga, Hermina — volt a pukedlis válasz — nagyon örvendek...

— Oh, ő is örvend?!

— És megindult a tere-fere...

Lassankint annyira belemelegedtem a beszélgetésbe, hogy alig jutott eszembe hazamenni... És ettől a naptól mindennapos vendég lettem Endréknél.

Egy szép napon azután azon vettem észre magamat, hogy hát, nem is annyira Endre barátom, mint inkább Hermina vonz engem az X-utczába...

Észrevette ezt Herminácska is, ki nagyon boldognak látszott lenni, s ismerettségünk utáni mondjuk-tizedik napon — egy négy szemközti pillanatban-lágyan, szerelmesen felém hajolva, elkezdett csicseregni: »Taníts meg csókolózni!...«

És elcsattant első szerelmem első szerelmi csókja...

És ez a csók egészen elszédített...

Nem kellett nekem, se számtan, se mértan, se természetan...

És jött karácsony...

LEBOVITS és WEISZ angol divat férfiszabó cég

keztek, a mely raktár dús választékban a nagyérdemű közönség rendelkezésére áll. Előnyös ruhabérlés-táblázzal a cég szívesen szolgál, a legjobb kiszolgálásról pedig a cég eddigi jó hírneve is kezeskedik. — A m. t. vevőink és a t. közönség további pártfogását tisztelettel kéri

Lebovits és Weisz angol divat férfiszabó cég NAGYVÁRAD, Fő-utca, zárdá-épület. — Városi és vidéki telefon sz. 151.

ellenzékétől?! Még kormányra találna jutni! A 48-as függetlenségi párttól? Legalább eddig a válságos időig, a míg a függetlenségi párt hatalmasabb nem lett, úgy mondhatnánk, nem is igen vette komolyan a kormány a 48-as és függetlenségi párt gazdasági követeléseit, mert a függetlenségi párt nem is nagyon követelte a gazdasági reformokat, és mert nem is kellett tőle félni, hiszen — a 48 miatt — úgy sem juthat, legalább eddig nem juthatott kormányra.

Vagy vegyük a vámszövetség kérdését. Nem töltek-e el arcok csodálkozással, ha 67-es kormányparti önálló vámterületet követelt; s nem mondták-e szinte hazaárulónak azt a független 48-ast, ki jobbnak merete ítélni a nemzet gazdasági életére a közös vámterületet?!

Nemde kizárólag politikai elvekből indulva ki, követelték nagyobbára egyik oldalról a vámszövetség fenntartását, másik oldalról annak felbontását, az önálló vámterületet?

Amennyire szembeütő ennek az állapotnak a fonásága s a nemzet gazdasági haladására nézve hátrányos volta, ha üdvös gazdasági reformok politikai szempontok szerint megítélve a politika zátonyán teneklenek meg; — épen olyan természetesnek kell találnunk, hogy közjogi pártállástól eltekintve, egyedül nemzetgazdasági szempontból vezéreltetve munkáljon közre mindenki a nemzetgazdasági megerősödésen. Amint nem tükrik meg a politikai kérdések, hogy magán vagy akár közgazdasági szempontból tárgyalassanak, éppen úgy megköveteli a közgazdaság a saját természetének megfelelő voltát és szempontokat.

A most folyó nagy nemzeti küzde-

leben sok gazdasági probléma jutott felszínre; igaz, hogy legtöbbször politikai célzattal, s könnyen lehet, hogy a politikai válság hullámaival szeretnék eltemetve látni a gazdasági kérdéseket is. Ez ugyan nagy lelkiismeretlenség volna, azért nem akarjuk ezt föltételezni; de a mezőgazdasági érdekképviseletektől annál nagyobb nemtörődömség volna, ha megoldás nélkül engednék a napirendről lekerülni a szükségessé vált gazdasági reformokat.

Igy fog e tenni a nagyranövesztett szociáldemokrácia az általa követelt kérdésekben? Törődik az azzal, hogy Kristóffy igaz szívéből akarja-e, vagy csak álnok politikából lanszirozta az általános választói jogot s hogy mit fog csinálni Kristóffy, ha a mézes madzag elszakad? Örül a szociáldemokrácia, hogy miniszteri pártfogót fogott magának s ennek védelme alatt dolgozik, izgat és növeli táborát. Mit gongolnak Kristóffyek, ha nem tudják teljesíteni a szociáldemokratáknak tett ígéretüket, akkor fognak azok majd leszerelni, amikor ez urak ki-ánják? Várjanak csak jó urak, majd meglátják, hogy vajjon nem törököt fogtak-e; nem az a vihar fogja-e elseperni, melyet könnyelműen felidéztek?

Az agrár mozgalom képviselőit világgért sem akarnánk a szociáldemokráciával összehasonlítani sem céljuk, sem eszközeik tekintetében. Egyet azonban szabad a fölmerült gondolatok közül megragadnunk, még pedig azt, ne hagyja magát rászendni, az agrár mozgalom vezetősége; t. i. ha nem is lett volna őszinte szándék, csak politika a gazdasági problémák fölvetése, ne engedje megoldás nélkül lekerülni napirendről.

Ha a kormánynak sikerülne is a szociáldemokráciában törököt fogni, csak hadd vigye el a kormányt — a török; de az agrár mozgalom vigye továbbra is állhatatosan a megvalósulás felé a nemzetgazdasági és szociális reformokat.

Sokat kell helyrehozni, amit a kormány és szociáldemokrácia földben és népben elrontott! M.

A délvidéki szerbek.

E hó 11-én, csütörtökön délelőtt tekintélyes népgyűlést tartott a délvidéki szerbség Szőregen. A gyűlésen komoly hangok hallatszottak s Magyarország önállóságának kivívása mellett hazafias határozatot hoztak. Többször hangsúlyozták a magyar testvériséget a zágrábi és fiumei állásfoglalás szellemében. A gyűlés sulypontját az általános választói jogra helyezte, kijelentvén egyttal, hogy nincs megelégedve a kormány tervével. A választói jogot egyébként annyira széles alapon kívánta általánosítani a gyűlés, hogy még az irás-olvasást sem ismerte el korlátul. A népgyűlésen mintegy 3000 ember vett részt, Ujvidékről, Szegedről, Nagyikindáról, Nagybecskerekéről, Gyuláról és igen sok faluból.

A büntetőtörvény novellája.

Lányi igazságügyi ügyvivő január 13-ikára ankétet hívott össze a büntetőtörvénykönyv novellájának tárgyalására. Az ankétára a következő szakértőket hívta meg: Bernáth Géza államtitkár, Kiss Gyula miniszteri tanácsos, Székely Ferencz koronaügyész, Baumgarten Izidor és Vargha Ferencz koronaügyész-helyettesek, Geguss Gusztáv főügyész, Hérics-Tóth János, a budapesti kir. tábla tanácselnöke, Lukács Adolf kolozsvári egyetemi tanár, Dési Géza képviselő, Edvi-Illes Károly és Kenedi Géza ügyvédek. Előadó Vámbéry Rusztem,

És elhasaltam . . .
Szörnyen vakargattam fejemet, hogy lehetne eltüntetni a sekundákat.
Gondoltam nagyot és merészet . . .
Szépen összehajtogattam bizonyítványomat és — belegyömöszöltem cipőm talpa és bélése közé . . .
Otthon pedig pityeregve panaszkodtam el hogy: »elvesztettem a bizonyítványomat . . .»
Elhitték!
— Mégis, hogy jöttél át? kérdezősködött apám.
Három elégségesem van, a többi jó . . .
— Anyám, még homlokon is csókolt . . .
Ezen keresztülestem volna — gondoltam, ismét szabad az ut — Herminához . . .
Szabad is lett volna, ha ki nem derül a titok . . .
Titok alatt értem a sekundákat és azoknak előidőzójét, Hermina kisasszonyt.
Kiderítette vala pedig a nagy titkot: Kis Pityu.
Ő mesélte el a »Táti»-nak, hogy a »kedves fiam» megbukott karácsonykor! Meg ám, háromból! Aztán azt is elmesélte, hogy a »drága fiacskám» nem annyira zene órákon van minden este, hanem X-utczába. Van pedig ezen az után egy sarok . . . a sarkon pedig van egy kis ház . . . és a házon ablakok . . .
»Táti»-nak se kellett egyéb . . .
Egy szép holdvilágos, csendes téli estén úgy 7 óra körül — hazafele készülődtem abból az X-utcai sarokházból . . .
Herminka is kikisért . . .
Ott ültünk a kis kapuba, s ajkunkon csattant a csók, mikor is, mint villámcsapás, egy fűtykös bot végignyújtzkodott a hátamon . . .
Az apám volt . . .
Hermina sikoltva rontott be a házba, apám

és én köztem pedig a következő elpáholási kettős játszódott le:
— Gazember! hát itt van a zeneiskola . . .
Püff!
— Jaj a hátam! . . . Buhu . . .
— Hát a bizonyítványod hol van? . . .
Piff, paff . . .
— Jaj, tatám! . . . Bruhü . . . bruhu . . .
— Hallottam, háromból megbuktál . . .
Piff, paff, puff . . . paff . . .
— Jaj, jaj, jaj! . . . tatám, édes tatám . . .
— Kell neked szerető? . . . Piff . . . paff . . . piff . . .
— Jaj Istenem! . . . Bruhu . . . buhu . . .
bühü . . .
Stb . . . stb . . .
Mikorára hazaértünk, annyira ki voltam porolva, hogy alig álltam a lábamon.
Pedig, csak azután következett a »hadd el hadd.«
Esküdöztem égre-földre, hogy jó lesznek mindörökké, hogy nem megyék többé Hermináékhoz.
Persze, esküdözéseim csak a botütések pillanatnyi reakciói voltak, mert másnap délután ismét Hermina karjai között voltam . . .
Szegény kis Hermina még akkor is vaczogott, mint a ki hideglelés . . .
— Csakugyan a tatája volt?
— Umhu!
— Tudja, úgy megijedtem, hogy bejön a tatája . . .
— Jó, hogy nem úgy volt.
— El is bujtam, hogy ne találjon meg.
— ?
— Az ágy alá.
— Hm! hm!
— Nagyon kikapott?
— Nü ná!

Aztán megint turbékoltunk . . . csókolóztunk . . .
Hét órát harangoztak.
— Tyü! aki adta, kiáltottam fel, mi lesz velem? Hogy megyek ki az utcára? Hátha ott van a tata.
Ki is küldtük »vorpost«-ként a Hermina öcsikéjét, Ferdikét, ki lélekszakadva jött vissza.
— Ott áll egy bácsi, egy nagy bottal a kapu előtt.
— Ujjél — vaczogtam.
— Szökjön ki a hátulsó kapun, mondta Hermina.
— Hah! erre nem is gondoltam. Nagy igazság! Két kapuja is van a háznak. Tehát a hátulsó kapun fogok kiosonni. Igen, de ha a konyha ajtón megyek ki, csak meglát az apám. Holdvilágos este van, azután meg léczből van a kerítés.
A hálószoba a hátsó udvarra nyilott.
Annak az ablakán ugrottam ki és léptem tova az éji homályban.
Már meg is vacsoráztam.
Akkor jött haza az apám.
Jókedvű volt . . .
— A csel pompásan bevált — gondoltam.
És ezután, bár az ajtón mentem be, de csak az ablakon másztam ki — Hermináéktól.
Hanem nem sokáig.
Ugylátszik, a fűtykös nemcsak a port porolta ki nagykabátomból, de az első szerelmet is.
S milyen rohamosan vészett homályba Hermina, az első, ép oly hirtelen foglalt üres szívembe lakást, Erzsike, a második!

jegyzőkönyvvezető Benárd Emil. Erről a bizottságról is látszik, hogy Lányi állította össze, legnagyobb részt muszáj-alakokból vagy stréberegéből. Van itt nem egy név, amely főleg, sőt a komoly, lelkiismeretes, alapos munkát kívánó feladatot tekintve veszélyes is. De hát jobb nem akad. Így aztán kimaradtak olyan nevek, mint Fayer, Finkeney, Polónyi, Eötvös a magyar büntetőjog büszkeségei. S kik jutottak be helyettük! Nesze neked, büntetőjogi novella, magyar jogászvilág régi reményesége!

Reng a föld.

Pusztító földrengés híre érkezik többfelől. Ausztriában, Morvaországban, Magyarország északnyugati vármegyéiben házak omlottak össze, falak repedtek meg és kémények dőltek le. Mi, magyarok már másfél év óta érezzük, hogy reng alattunk a föld. Államiságunk, melynek eddig legalább látszata meg volt, összeomlott, ezeréves alkotmányunk sziklatalain réseket ütöttek ellenséges kezek, és megdőlt álomba ringató szép hitünk, hogy a magyar nemzet saját sorsának intézője.

A politikai válság.

Annak daczára, hogy *Fejérváry* bécsi utjától most nem várt az ország a válság ügyében semmi fordulatot, úgy látszik mégis ez hozza meg a kibontakozás alapját. Az *Andrássy* féle békeakciónak is van valami a háta mögött, korábban került nyilvánosságra, mintsem kellett volna, de a dolog veleje igaz, sőt valószínűleg *Fejérváry* három napos audienciájának is ez volt a kiinduló pontja.

Most már egész határozottan jelentik Bécsből, hogy *Fejérváry békefeltételeket* hoz a királytól. E feltételek veleje az, hogy a *törvényhatóságok szüntessék meg a nemzeti ellenállást.*

Ezt készségesen megteszik a vezérbizottságnak egyetlen szavára csak reményt nyujtsanak Bécsből a nemzeti kívánságok tekintetében legalább valamely elvi kijelentés alakjában.

Érthető érdeklődéssel várja ezek után az ország a vezérbizottság állásfoglalását.

A válságról szóló mai hireink a következők:

Fejérváry a királynál.

Fejérváry Géza br. miniszterelnök ma délelőtt 10 órakor megjelent ő felségénél magán kihallgatáson, mely déli 12 óráig tartott. A békés kikontakozásra vonatkozó, általa észlelt dolgokról is jelentést tett, mit O felsége kegyesen fogadott, meghagyván egyttal a miniszterelnöknek, hogy minden körülmények között az országos rend, törvénytisztelet és nyugalom fenntartására illetőleg helyreállítására kellő súly helyeztessék *Fejérváry* 3 órakor visszatért Budapestre.

Fejérváry kihallgatásáról *Neues Wiener Tagblatt* jelenti: 3 nap 3-szor s előreláthatólag nem utóljára van *Fejérváry* kihallgatáson a királynál. Azt mondhatjuk, hogy *Fejérváry* az első napon hivatalos jelentést tett a legutolsó napok eseményeiről, a következő napon pedig javaslatokat terjesztett elő a békés kibontakozásra, a mai kihallgatáson pedig meghallgatta az uralkodó döntését. Már legközelebb ki kell derülnie, hogy ebben a döntésben van e bizonyos előzékenység a békére hajló ellenzéki pártok iránt. Az azonban, hogy a döntésben

a magyar vezényszó megadásáról szó sincsen a viszonyok minden ismerője előtt bizonyos

Fejérváry miniszterelnök a királynak *békefeltételeit* hozza Budapestre, voltaképpen csak *egy feltételről* van szó s ez az, hogy az országban a *közigazgatásban a rend helyreáljon* és a *törvényhatóságok* mondjanak le az ellenállásról.

Báró *Fejérváry Géza* magyar miniszterelnök ma délelőtt 10 órakor újabb kihallgatáson jelent meg a királynál. Ez a kihallgatás délben még tart. A magyar miniszterelnöknek harmadszori megjelenése három napon belül természetesen nagyban foglalkoztatja a politikai köröket. Tény az, hogy ezeken a kihallgatásokon azzal foglalkoznak, hogy *alapot találjanak*, melylyel a koalíció a kormányt átvehesse. A tárgyalások annál is fontosabbak, mert a korona nem hajlandó márczius elsején a Házat újból elnapolni és arra az esetre, ha most a megegyezési alapot nem találják meg, vagy a vonatkozó tárgyalások ismét eredménytelenek volnának, a Házat fel fogják oszlatni. *Fejérváry* ma délután visszautazik Budapestre.

Andrássy bécsi utja.

Andrássy Gyula gróf szenzációs Bécsi utjáról megjelent czáfolatokkal szemben az *Alkotmány* teljes hiteles értesülése alapján a tényállást a következőkben adja elő:

Andrássy Gyula gróf, aki nemcsak *Pitreich* hadügyminiszterrel, hanem egy *főherceggel* is folytatott tárgyalásokat, az elmúlt hétfőn utazott Bécsbe, ahonnan azonban estére már itthon is volt. Utazásáról és a közös hadügyminiszterrel folytatott tárgyalásairól a vezérbizottságok közül is csak néhányan tudtak. A tárgyalások alapja *ez idő szerint* még nem való a nyilvánosság elé, de a *tárgyalásokról a királynak előzetes tudomása volt és a hadügyminiszter megha almazás alapján tárgyalt.* *Andrássyval.* A béke tárgyalásai igen kedvesek. A tárgyalások ténye *Gotuchowskinak is bukását* is jelenti, mert az ő bukásával a király szobájának ajtaja a *koszliczió* számára ismét megnyitott. A békének eddig *Andrássy* szilárd magatartása volt a fő akadálya s amennyiben ő a kibontakozásnak valamely alapját megtalálta, bizonyosra vehető, hogy *tiszteséges békébe van kilátás.*

A nógrádi installáció.

Balassagyarmatról jelenti: *Bechtold* Artur gróf főispán ma újra megkísérelte meghiusult installációt. A fűtlen közgyűlési terembe *Gyulási Gyula* honvédszázados ment be. A terem teljesen üres volt. A karzaton összesen 14 ember volt, kik gunyosan fogadták a 2 belépőt. *Bechtold* kinevezte tb. főjegyzőnek *Gyulási* és előtte letette az esküt, hitelesítette vele jegyzőkönyvet, aztán távozott. Az eskütételt a vármegyén semmisnek tekintik, a városban nagy az elkeseredés. Nagy feltűnést kelt *Horváth Elek* belügyminiszteri titkár itt tartózkodása, ki a csendőrkaszárnnyában lakik, senkit sem fogad, tagadják itt létét, még a főispán is. Az a hír van, hogy kormánybiztosul van kinevezve, ha valami rendkívüli eset merülne fel.

NAPROL-NAPRA.

A tekintély.

Mikor *Zichy János* gróf évekkal ezelőtt, még az országgyűlési néppárt élén a *tekintély kultuszának* szükségességét hangoztatta a képviselőházban, a zsidó sajtó szörnyen toporzékolott. Ha jól emlékszünk, éppen a mai lehetetlen kormány sajtótrepovjának organumában, a miniszteri tanácsos ur lapjában íródott meg a

legtájékozabb cikk, amely epébe mártott tollal, gunynyal és gyalázkodással illette a felsőbb társadalmi köröket, mágnásögöket, feudalizmust, zsaroló latifundiumokat s egyéb e fajta szokott frázisokat emlegett rettenetes gewaltok kíséretében. Került-fordult az idő és ime, most a kormány jajgat, hogy megingott a tekintély tisztelete.

Érti ezalatt, hogy adminisztrátorait a törvényhatóságok záptojással, hógolyóval, kövel, halottas kocsiával, peczér-kocsijával, szamarakkal fogadják s ezernyi-ezer csutságot tesznek belőlük. Sőt, már a bot is szerepel, ami kétségkívül sajnálatos eldurvulásnak a jele.

A kormány tehát a maga kárán végre mégis kénytelen volt tanulni s be kellett vallania azt, a mit a keresztény társadalmi mozgalmak vezetői régesrégén konstatáltak, hogy a tekintély kultusza hanyatlófélben van. A liberális rendszer tehát itt sarokba szorult. Am most azt is ke kellene vallania, *ki az oka* a tekintély fokozatos esésének. A haladók hallgatnak.

A modern bünvádi porrendtartás álláspontjára helyezkednek, amely tudvalevőleg azt mondja, hogy önmaga ellen senkisésem köteles bizonyítékot szolgáltatni. Amivel egyttal azt is megmondottuk, hogy adott esetben ki a hibás.

— Kinek érdekében rejlik, hogy a tekintély ez országban elvesziti összes erejét? kérdezzük mi is *Zichy Aladár* gróffal, a néppárt elnökével. Es megfellelünk rá *Buzáth* Ferencznek, a néppárt agilis tagjának szavával. Annak a rendszernek, amely semmibe sem veszi az eskü szentségét.

Es annak a radikális liberálistusnak, a mely első sorban okozza, hogy pusztul az ősi erő s az ország keresztény népének százazrei idegenbe vándorolnak.

Ugyanakkor *idegen* elemek s ezekkel idegen nézetek, fölfogások és szokások mind nagyobb és nagyobb tért hódítanak.

Igy *Buzáth*. S vajjon nincs-e minden szavában igaz? Hirdetjük és valljuk, hogy a keresztény társadalmi rendnek szüksége van *igazi* tekintélyekre s ezeket a tekintélyeket tisztelni kell. Ez ellen az uralkodó bünös szellen, rendszer és irányok évtizedeken keresztül sokszor és sokat vétkeztek. Vétkeztek és megingatták a tekintély kultuszát először azzal, hogy fölfujt nagyságokat, puffadt *hólyagembereket* emeltek általános megütközés közben magas polczokra, amelyeknek nivóját ilyenformán veszedelmesen lesúlyesztették.

Ez történt a legutóbbi főispáni kinevezésnél is. Vétkeztek másodsor azzal, hogy igazán nagy embereket lekicsinyeltek, elnyomtak, üldöztek. De legsúlyosabban a legutóbbi időkben, napjainkban vétkeztek, amikor a hatalom szekerén ülők valóságos közveszélyes elemekkel szöveteztek. Szarvakat raktak rovott multu utczai alakoknak, akik a bünös szövetség kifogásaként személy és vagyónbiztonság ellen rendőri asszisztencia mellett garázdálkodhattak.

Si duo faciunt idem, non est idem. A kormány a tekintély megsértéséről jajgat, méltán, de azt feledi, hogy *Apponyi* ellen minő csufságot terveztek például Pécsset, vagy a központi pályaudvaron s egyebütt. És csodálatos, hogy egy szociáldemokrata allűrökkel flirtelő helyi lap stílusában szóljunk — mig az utca *Kristóffy* mellett tört-zuzott, addig *a forradalomba induló néptömegek egészséges*

osztóne dolgozott. Debreczenben azonban: »alázatos kulisereg, az utca népe, lebukó söpredéke, amely megrészegült — vonja a hintót.« A kormány, Kristóffy és társai szakasztott ezzel a fránya logikával — nevezzük annak — okoskodnak.

Állítsuk vissza a tekintélyt, mi mondjuk ezt, nem a haladók. De, hogy ez megtörténhessék, ahhoz első sorban igazán nagyemberekre van szüksége beteg közéletünknek. Új rendnek kell jönnie, amely a műnagyságokat eltávolítja az őket meg nem illető piederstálról, a katilináris elemeket pedig elsöpri.

Meglepődve olvassuk *Prohászka* püspök megérkezését Székesfehérvárra. Senki sem várta. A pályaudvarról esernyőjével és imakönyvével kezében gyalog indult a sáros, csatakos uton rezidenciájának. Hol maradnak el e nagyember mellett azok a lármás vörös vezérek, akiket artikulálatlan hangu tömegek vonszolnak magukkal városról-városra s tele kürtölik velük a világot. Az igazi tekintély a keresztény világrend alkotása. Természetes tehát, hogy csak a keresztény világnézet is teremthet számára kellő tiszteletet és becsülést. (h.)

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Január 14. 16. 21. 23. 28. 30. Előadás a Katholikus Legényegyletben.

Január 21. Kath. Kör jubiláris ünnepélye a kör helyiségében délelőtt 11 órakor.

Február 18. Kath. szabad liceumi matiné a főgimnáziumban d. e. 11 órakor.

Márczius 8. Kath. szabad liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Márczius 22. Kath. szabad liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Április 5. Kath. szabad liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Május 5. Kath. szabad liceum estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Junius 27. Szent László ünnepély.

Nagyváradai kép.

Ki ne ismerné a városnak azt az utcáját, amelyet a reménység *zöldfájáról* neveztek el? Nos, aki ismeri, mindenesetre tudja, hogy legkevésbé sem hasonlít Helvézia azon bizonyos hótakart tétőire. Akit dolga, vagy dologtalansága tegnap délelőtt tizenegy óra körül ezen az utcán végigvitt, kavekterisztikus keleti csoportokat látott valahol az utca derekán, egy ugynevezett áruház előtt, amely csukott volt, mint valami robogó bérkocsi, vagy akinek bágyadtabb hasonlat kell, mint az alvó szépaszony szeme. Becsületes zsidóbarátok, tisztelőkori handlék, bozontoszakállú házalók, kazárföldön született rongyszedők s egyéb jóhából való árverési hiénák várták lesték a dobzó fülbemászó szinfóniáját. Tizenegy órakor teljesült is vágyakozásuk. A vasfüggöny fölgördült s a bolt megnyílt. És kezdetét vette a licitáció veszedelmek, átkozódások, harácsolások. Izgás-mozgás, egymás megkönyöklése, mint már ilyen társaságban szokás.

Mialatt ezek történtek, elnéztük az utca járókelőit, az üzletek czégtábláit s eszünkbe jutott a dobra került áruház gazdája, aki szintén — elit. Izraelit. Most valahol jobb világban derül a nagyváradai képen, amelyet ezuttal ő festett, amikor jó csomó adósság hátrahagyásával — megugrott. Ez a fürge kalmár nem nemes, nem báró. A felmenői közt is aligha akad. De valamelyik lemenője, talán közelebbi ágon, még megérheti. Elgondoltuk ezt és a baromszípiac felé vettük utunkat. S ime gyerekek csetlettek-botlottak elénk s vigan kínálták a sábeszgyertyát . . .

Lulu.

* **Kitüntetés.** Király Ö Felsőge Tátray János állategészségügyi felügyelőnek, a mult

éven Budapesten megtartott VIII. nemzetközi állatorvosi kongresszus alkalmából az állategészségügy terén szerzett érdemei elismeréséül, a Ferencz-Józsefrend lovagkeresztjét adományozta.

* **A Katholikus Kör jubileuma.** A Katholikus Kör január 21-ikén tartandó tíz éves jubileuma iránt az érdeklődés egyre fokozódik. A Pannonia télikertjében megtartandó társasvacsora részvételi jegyeit a rendező bizottság már kibocsátotta. A jegyeket *Kelemen* Kálmán egyleti pénztárnoknál, *Láng* József könyvkereskedésében, *Fusth* Károly taktárképzési könyvvezetőnél, *Saághy* Sándor káptalani számtisztánál, dr *Imrik* Gusztáv egyleti titkárnál és a kör szolgádjánál a mai naptól kezdve ki lehet váltani. A társasvacsorán az egyesületi tagok családjaikkal együtt fognak résztvenni. A jubileumi ünnepségre, valamint a kath. lyceum előadásaira szóló meghívók szétküldése még mindig folyamatban van. Ha véletlenül bármi okból valakinek a meghívó nem kézbesítették, úgy forduljon az egyesület titkárához dr *Imrik* Gusztáv ügyvédhez.

* **A közgyűlés befejezése.** Nagyvárad törvényhatóságának januári közgyűlése tegnap ért véget teljesen, bár első napról csupán a fizetéseiről iránti kérelmet s a hitelesítés maradt el. Tegnap nem is ment fel a közgyűlésre a városatyák közül senki ezután a tanács tagjai voltak jelen s a kis tanácssterembe fejezték be a közgyűlést néhány percz alatt.

* **Ügyvédek és bírák társasvacsorája.** Ma este a Pannónia-szálloda télikertjében a nagyváradai ügyvédi és bírói kar tagjai társasvacsorára gyűlnek össze. Etkezés á la carte. A társasvacsorát a kir. tábla elnöke, *Sávell* Kálmán kezdeményezte, hogy az igazságtérén működő férfiak közt társadalmilag is sürőbb érintkezést hozzon létre.

* **Kinevezés.** A pénzügyminisztérium vezetésével ideiglenesen megbízott miniszterelnök *Csapó* Zoltán nagyváradit lakost ideiglenes minőségű díjjal m. kir. pénzügyi számgyakornokká nevezte ki a nagyváradai pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez.

* **A közigazgatási bizottság ítélete Beczkay Artur fizetése ügyében.** A nagyváradai vámpanama egyik szereplője *Beczkay* Artur felfüggesztett vámfelügyelő Nagyvárad város törvényhatóságához fordult, hogy lakbérére és fizetésének egyharmada felfüggesztése idejére neki kiutaltassék. A törvényhatóság a kérelmet elutasította azzal az indoklással, hogy a követelt járandóság folyósítását a büntető eljárás végérvényes befejezése illetve elbocsátása után fogja eszközölni. Ezen közgyűlési határozatot *Beczkay* Artur jogi képviselője dr *Némethy* Endre ügyvéd utján megfeleltette, mely felelőzést a közigazgatási bíróság január harmadikán tárgyalta *Wekerle* Sándor elnöke alatt. Az ítélet az iratokkal együtt tegnap érkezett le Nagyvárad város tanácsához. A közigazgatási bíróság feltolyamodó felelőzések helyét adott és az említett közgyűlési határozatot hatályon kívül helyezve utasította a törvényhatóságot *Beczkay* Artur lakbérének és egy harmad fizetésének kiutalására irányuló kérelmét illetőleg érdemleges határozathozatalra. Az indokolásban a közigazgatási bíróság kimondja, hogy nevezettnek jogos igénye van a felfüggesztés idejére a teljes lakbérösszeghez és rendes fizetése egy harmadréséhez.

* **A trachoma szembetegség Nagyváradon.** Nagyvárad város tisztii főorvosa *Baróthy* Akos tegnap a belügyminiszter egy pár év előtt kiadott rendeletére való vonatkozással

kimutatást terjesztett be a polgármesteri hivatalhoz Nagyvárad város területén 1905. második felében előfordult trachoma ragályos szembetegség állásáról. Az Egyiptomból átszarmazott szembetegség a kimutatásból kitűnően csak szörványosan fordult elő. Jelzi a főorvos, hogy az óvintézkedések teljes mértékben megtették, valamint a kötelezőszerű szemvizsgálatokat az elmúlt évben is az összes iskolákban árvaházakban, gyárakban, ipartelepeken megtartották.

* **Uj magyar állampolgár.** *Weninger* József berttyóújfalui lakos belépett a magyar állam kötelékébe. Az állampolgári esküt a napokban tette le.

* **Kifogás az esküdtek névjegyzéke ellen.** A mult évben is kifogás volt az esküdtek alaprajstroma ellen, hogy nem elég körültekintéssel vannak összeállítva. *Bary* József kir. törvényszéki elnök most újból megkereste az alispánt, mivel több községnél főként az értelmiség körébe tartozó oly egyének hiányoznak, kik a bizottság tagjainak tudomása szerint esküdt szolgálatra a törvény értelmében képesítve vannak.

* **Harminczhat napidíjas kinevezése.** Biharvármegye alispánja hamarosan gondolkozik az ő kisebb hivatalnokainak anyagi viszonyairól. Az elmúlt hónapban az a hír volt elterjedve, hogy azok a napidíjasok, számszerint 36-an, kik januártól kezdve állami fizetést kapnának munkájukért semmi fizetésben nem részesülnek, mivel nincsen főispán ki a kinevezéseket eszközölné. E hír természetesen nagy lehangoltságot s valóságos kétségbeesést szült. Tegnap az alispán ez aggodalmat eloszlatta, és utólagos jóváhagyás reményében az állam részéről engedélyezett 36 napidíjas irnokot, kik eddig ideiglenesek voltak, kinevezte. A kinevezés szerint a központban 18 napidíjas irnokot alkalmaznak 2 korona 40 fillér napi fizetéssel, míg a másik 18-at a járási főszolgabírók mellé osztotta be 2 korona napidíjjal. A főszolgabírók kérelmére tekintettel a nagy munka mennyiségére, négy járásban és pedig: *Margitta*, *Belényes*, *Élesd* és a központi járások főszolgabírói mellé az állam részéről engedélyezett napidíjasokon kívül, még egy-egy napidíjat engedélyezett. A kinevezettek azonban a hivatalos esküt csak akkor fogják letenni, ha Biharvármegyenek lesz főispánja, vagy az alispán erre külön megbízatást fog kapni.

* **Gászrovat.** *Wichtrey* Józsefné, született *Schützer* Erzsébet élte hetvenharmadik évében a haldoklók szentségének fölvétele után elhunyt. Széleskörű rokonság gyászolja. Ma délelőtt háromnegyed 11 órakor temetik a Kórház-utcából, hegyaranyoldali lakásáról a *Rulikowszky*-temetőbe. E hó 16-án, kedden délelőtt 10 órakor mutatják be a gyászmisét a várad-olaszai plebánia templomban.

* **Az igazságszolgáltatás köréből.** Dr *Diószegi* Győző tenkei járásbírói jegyzőt, ki lapunkba néhány nagyobb figyelemre méltatott jogi tárgyú cikket irt, a király a borosjenői járásbíróshoz albiróvá nevezte ki.

* **A Páris-patak sorsa.** Megemlékeztünk róla, hogy a főmérnök elkészítette a Páris-patak beboltozásának tervét. A közönség legnagyobb része nem sokat érdeklődött a dolog mellett. Annál jobban megragadta azonban a Páris-patak mellett lévő házak tulajdonosainak figyelmét. Ők legjobban tudják, micsoda csapás a városra nézve a Páris-patak. Micsoda egészségtelen ennek a kis pocsoljának a kigözlőzése egész nyáron, nem is számítva azt, hogy a bokrok éppen utjába esnek a falusi publikumnak. A Páris-patak menti háztulajdonosok nem akarják elaludni engedni a tervet. Nekik már elég volt az eddigi nyomorúság-

ból Tudva azt, hogy a tetemes költséggel járó beboltozás első sorban az ő érdekük, mert az ő házaik értékét fogja emelni, mozgalmat indítottak a szükséges pénz egy részének összegyűjtésére. A mozgalom eddig már a legszebb eredménnyel bíztat. A háztalajdonosok nem rettennek vissza az áldozatoktól, csak hogy a beboltozási munkákat már a tavasszal megkezdjék. Ezt annál nagyobb örömmel vesszük tudomásul, mert a Páris-patak már nemcsak botrányos szépséghiba, hanem egészségügyi szempontból is veszélyes. Mellette három kórház van, a lakóházak erősen épülnek, tiszta, friss levegőre van szükség. A háztalajdonosok mozgalma tehát mindnyájunk érdekében történik s a legmesszebb menő pártolást érdemli.

*** Debreczen átírata.** Debreczen város törvényhatósága felírt a képviselőházhoz és a honvédelmi miniszterhez, melyben törvényellenesnek nevezi a kormány azon rendeletét, melyben a főispánokat telruházza, a csendőrségi karhatalom igénybe vétele, illetve e fölötti rendelkezés jogával és kívánja a rendelet hatályon kívül helyezését. A felíratot tegnap pártolás és hasonló szellemben való megnyilatkozás céljából megküldte Nagyvárad város törvényhatóságának is. Az átírat a többi politikai izü átíratokkal a jövő havi közgyűlésen kerül a törvényhatóság elé.

*** Az orth. zsidók szervezetének módosulása.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter köriratban tudatta az összes törvényhatóságokkal, hogy addig is, míg az izraelitákra vonatkozólag az országos autonomia megfelelő módon közmegelegedésre létesítenék, avagy a kormány az orthodox izraelitákat érdeklőleg másként nem rendelkezik, érvényre emelte azt a szabályzatot, melyet az orthodox izraelita hitfelekezet közvetítő bizottsága bemutatott és amely szabályozza az ideiglenesen működő orth. izr. közvetítő bizottság helyébe lépő országos képviselőiséget, központi bizottság és központi iroda szervezetét és működését rendezi. A miniszter eme rendelete a hivatalos lapban teljes egészben megjelent.

A nagyváradai Kossuth szobor alapjavára ujabban a következő adományok érkeztek Dr. Adorján Emil szoborbizottsági elnökhöz: Reismann Mór 20 kor, özv. Bárány Gerliczy Félixné 10 kor, Karger Sándor 10 kor, Szóbel Adolf 1 kor, Botos Imre 1 kor. Továbbá Molnár Albert bécsi lakos ivén adakoztak a következő bécsi lakosok: Molnár Albert, Rund Miksa 2—2 kor, Grosz Jenő, Benedek József, Hirschmann Gyula 1—1 kor, Frantisek Uher, Sain Ljubomir 60—60 fill, Holzman Firedrich, Kalmár Róbert 40—40 fill, együtt 11 kor. Adakoztak továbbá Ifj. Tóth Lajos ivén: Erdős József 2 kor, ifj. Tóth Lajos, Nagy Gábor 1—1 kor, F—y Tóth Lajos 30—30 fill, Seewald József 20 fill, együtt 4 kor. 80 fill.

A jelen kimutatás szerint a szoboralap gyarapodása: 57 kor. 80 fillér.

*** A fürdővonatok közlekedésének módosítása.** Még elég távol vagyunk attól, hogy a közeli két fürdőbe kirándulhassunk a város poros levegőjéből, de az m. kir. államvasutak igazgatósága a város közönségének egy-két idevonatkozó s illetékes helyen a polgármester útján kifejezett, jogos kívánságát már most teljesítette. Az államvasutak igazgatósága tegnap értesítette a polgármesteri hivatalt, hogy a Nagyvárad és a fürdők között közlekedő fürdővonatok menetrendje május 1-től olyképp módosul, hogy a vonatok úgy a Püspök-, mint a Félixfürdőt csak egyszer érintik, illetve, hogy a fürdőkre kimenő vonatok a Félixfürdőből a Püspökfürdő állomásának újbóli érintése nélkül közvetlenül jöjjenek

be Nagyváradra. Ugyisintén teljesíti a vasut igazgatósága azt az óhajt is, hogy a nagy állomásról délután 2 óra 4 perczkor induló fürdővonatot később indíttassa. E szerint az eddigi 2 óra 4 perczes fürdővonat május 1-től 2 óra 26 perczkor fog indulni. Egy kívánságot azonban nem lát indokoltnak az államvasutak igazgatósága és pedig a fürdővonatok szaporítását. Szerinte a feunálló rendszer teljesen megfelelő és a közlekedő fürdővonatok teljesen kielégítik a közönség igényeit és lebonyolítják a forgalmat.

*** Különös.** Sokan azt állítják, hogy az aszfaltgyár bieskája beletört a nagyvárad aszfaltba . . .

Csodálom és különösnek tartom, ezt az állítást, mert a nagyvárad aszfalt olyan puha, hogy abba még a tejsavas asszony fakanala sem igen törnek bele . . .

*** Benne volt a sárban.** Siralmas hangon panaszkodik egy bukott gazdálkodó kollégái között:

— Tönkrementem, elpusztultam egészen, de ha a bukásomkor lett volna még négy ökröm az kihuzott volna a sárból.

— Kedves barátom maga alaposan benne lehetett a sárba, hogy négy ökröknek kellett volna kihuzni onnan . . .

x Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy előre haladott időny folytán a még mindig *dus választékban* meglevő *valódi angol és scot téli divat szöveit* mélyen leszállított árban *bocsátom áruba*. Kívánatra azon előnyt is nyújtom, hogy t. vevőimnek a bevásárolt anyagot *saját szabászati termében a legdivatosabb fazonokban* és remek kivitelben nagyon jutányosan feldolgoztatom. Már egy próbavásárlás útján is meggyőződhetik bárki, mily figyelmesen és előnyösen lesz nálam kiszolgálva. Kiváló tisztelettel: *Teszler Simon*, posztó nagykereskedő Zöldfa-utca 33.

x **A Llyod orfeumban** ma este teljesen új műsorral nagy előadás, új bohózat, új kuplél. Fritzi Larisson átváltozó táncművész, The Guston zenebohócok saját találmányu hangszereikkel. Szíves pártfogásukat kéri mély tisztelettel *Berényi* igazgató.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Szombat Dorrit kisasszony C.
Vasárnap: d. u. Sárga csikó, este Mulató Istenek.

Dorrit kisasszony.

A romantika újabb virágzásnak látszik indulni. A közönség izlése is elfordult már a realizmus tulásaitól, az írók is egyre szebb virágokat fedeznek fel a romantika erdejében, Innen jönnek azok a szebbnél-szebb fehér esték a melyek a közönségnek olyan igazi, tiszta gyönyörűséget szereznek. Derűtség, komoly percz egymás után váltakoznak s mindebben az ember csak egyet élvez: az igazi művészet remek gyöngyét.

A darab az adósok börtönében kezdődik Doritt ur már 18 éve ott ül s valósággal a fogoly adósok patriárkája lett. Az adósok börtönében született két leánya is. Az egyikbe beleszeretett az ifju Cleanem. Érdeklődik iránta, megtudja, hogy az öreg ur hibáján kívül került a fogságba, kiszabadítja őket s természetesen elveszi a bájos leánykát feleségül.

Ez az egyszerű mese a legbájosabb jelenetekből van összefűzve. Az emberi gyöngé-

ségének oly igaz és kedves rajzát találjuk, hogy lehetetlen nem tapsolni hozzá.

Ez a kedves darab hozzá méltó előadásban is került színre. Nem áll a dicséret mindenkire; szerencsére éppen a legjobb szerepeknek olyan tulsulya van a darabban, hogy ezek föltétlenül sikerre viszik az előadást, ha tehetség és ambíció játszanak.

A tegnapi előadásról pedig ezt jegyezhetjük fel.

E. Kováts Mariska a czimszerepben ismét valósággal elbűvölte a közönséget. Gyönyörűség volt látni azt a leányos gyöngédséget és mély érzést, melyet élethivebben lehetetlen volt játszani. Ugyanez a kedves élethűség, ritka közvetlenség jellemezte Tóth Elek Cleanamjét is. Csupa előkelőség és könnyedség volt a játék. Harmadik klasszikus alakítás a Peterdyé volt. A naiv öreg ur gyöngeségeit megkapó közvetlenséggel és eredetiséggel tudta játszani. Kis szerepben, de sok derűtséget keltett Bercezi Gyula.

A darab érdekességét semmi sem tanúsította szebben, mint az, hogy eleinte ugyan vígan ment a diskurzus hölgykörökben s az első jelenet után általános csend és figyelem közt nézték végig az egész előadást.

Dr. K. A.

Vasárnap a színházban. Holnap két előadás lesz a színházban. Délután 3 órakor fél helyárok mellett a magyar népszimüirodalom egyik gyöngye: »Sárga csikó« kerül színre részben új szereposztás mellett, este pedig bérletszünetben Lehár Ferencz gyönyörű muzsikája hangzik fel a »Mulató Istenek« megismétlésével. Mindkét előadásra jegyek már ma délután 3 órakor előre válthatók a színházi pénztárnál.

A »János vitéz« falusi műkedvelőkkel. Zsilavy Sándor kéttornyulaki róm. kath. kántortanító, a falubeli polgáregényekkel és lányokkal betanította a »János vitézt«. Mult vasárnap Pápán adták elő a darabot az ottani színházban. Az előadásról a Pápai Közlöny a legnagyobb elismerés hangján ír. Különösen kiemeli a karok biztos és precíz énekét és a két főszerepben, Kukoricza János és Iluska szerepében, Zsilavyt és nejét Török Máriát.

Különben az elért fényes sikertől eltekintve, már maga a vállalkozás is eredeti és érdekes. Jövő vasárnap, január 14-én a veszprémi színházban fogja a darabot bemutatni.

Megjegyezzük, hogy Zsilavyt és társulatát e fellépésükre nem az önérdék vagy feltűnési viszketegség sarkalta, hanem az a nemes törekvés, hogy szegényes kis templomuknak ezen az uton gyűjtsenek tőkét. Zsilavy működése tehát az igazi néptanító munkásságának egy eredeti formája.

MULATSÁG.

Farsangi naptár.

Január 13. Izr. nőgyelet tea-estélye
Január 20. Jogászbál.
Január 28. A 48-as népkör bálja.
Január 31. Városi bál.
Február 10. A biharmegyei és nagyváradai nőgyelet rózsá-estélye.

Igazságszolgáltatás.

Visszavont sajtópör. Bakcsi Kornél hirlapíró nemrég egy könyvomat lapban *Sztán* Flórián belényesi középiskolai tanárról azt írta, hogy a román tulzók közé tartozik s 1889-ben ő is résztvett aoban a gyalázatos merényletben, amikor az oláhok a magyar nemzeti zászlót meggyalázták. Sztán Flórián emiatt sajtópört

indított Bakcsi ellen. A mai tárgyalás során kijelentette a vádlott, hogy közleményét téves információ alapján írta meg, ami felett sajnálatát fejezi ki. Sztán tanár elfogadta ezt az elégtételt s panaszát visszavonta.

NYILTTÉR.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon jó barátok és ismerősöknek, kik boldogult nőm illetve édes anyám végtisztességétélén való megjelenésükkel és részvényt nyilatkozásukkal fájalmunkat enyhíteni sziveskedtek, ez uton mondunk hálás köszönetet.

Nagyvárad, 1906. jan. 12-én.

Losschmidt Ferencz
és fia.

TÁVIRATOK.

A válság.

A vezérbizottság.

Budapest, jan. 12. (Saját tud. táv.) A vezérbizottság ma délután 5 órakor ülést tartott, amely azonban nem fejezhette be tanácskozásait, miért is holnap délután 6 órakor tovább tárgyalják az elintézendő kérdéseket. A mai ülésről hivatalos kommunikét adtak ki, amely főbb vonásaiban a következőkről számol be:

A vezérbizottság foglalkozott a *vármegyék ellenállásainak* kérdésével és e tekintetben alkotmányunkkal megegyező, valamint az elmúlt év november 26-án tartott országos értekezlet kiküldötteinek határozataival egységes, egyöntetű eljárás biztosítása végett albizottságot alakít, amelybe kebeléből tagokul delegálja:

Rakovszky Istvánt, Hadik János grófot, Apponyit, Gullnert, Polónyit, Tóth Jánost, Holló Lajost, Wesselényi Miklós bárót, Horváth József és Návay Lajos képviselőket, továbbá a főrendek részéről Prónay Dezső bárót, a törvényhatóságok részéről pedig Beniczky pestmegyei, Fábry békésmegyei, Rakovszky abaujtornamegyei és Hervay csanádmegyei alispánokat, valamint tizenkét bizottsági tagot.

Kossuth elnök azután a horvát-dalmát fiumei értekezletének átiratát ismerteti; ebben a kérdésben a már megelőzőleg kiküldött albizottság fogja a további teendőket ellátni. — Hadik János gróf végül a póttartalékosok családjainak segélyezésére nézve tette meg indítványát, amelyről azonban már csak holnap fog határozni a bizottság folytatólagos esti ülésében.

Bécsi eredmény.

Vörös és Feilitzsch miniszterek ma reggel, Fejérváry pedig este 7 órakor érkezett Budapestre. Vörös egyik bécsi lap tudósítójának kijelentette, hogy reméli a kereskedelmi szerződés a parlament elnapolása alatt is létrejö, bár

véglegesen csak február végén lehet meg. — Fejérváry megint a béke galambjának szerepében tetszeleg magának. Bécsi hírek szerint azt tapasztalta, hogy a *ki-bontakozás lehetséges*. A király azonban egyúttal szigorú energiával követeli a törvények tiszteletbentartását az ellenzék részéről. Hát hiszen ebben nincs is baj.

Bár a kormány is tiszteletben tartaná őket. A béke első feltétele a törvényhatóságok ellenállásának megszűnése. Ha ez önként nem következik be, akkor le kell törni a renitenciát. Oly dolgok egyébként mindezek, amik megint napok óta a levegőben uszkálnak s amiknek elmondásával itt is, belpolitikai rovatunkban is, szinte ismétlésekbe esünk. Ugyan ez áll Andrássy utjáról is, amelyre éppen azért ki nem terjeszkedünk.

A főpolgármester.

Márkus József Budapest székesfőváros főpolgármestere egy újságirónak oda nyilatkozott, hogy még Tisza alatt beadta lemondását, amelyre nézve felsőbb helyen azonban mai napig sem történt állásfoglalás. Most újból megsürgette lemondását s mint egy függelenségi párti estilap értesül, székét február közepén oda fogja hagyni. Utóda hír szerint Havass Károly kuriai bíró lesz. A válság mai napja alatt ugyszólván ez az egyedüli újabb személyi momentum.

A debreczeni vizsgálat.

Hoffmann József vizsgálóbíró Varga Lajos dr ügyvédet szabadlábra helyezte. Felesége s két gyermeke a sok sirástól megbetegedett. Nagy elkeseredést szült a vizsgálóbírónak véletlenül kiszivárgott olyatén nyilatkozata, hogy Varga letartóztatása nem volt szükséges. Szabó Kálmán képviselő 200 főnyi intelligens közönséggel, köztük sok előkelő városi és megyei tisztviselővel értekezletet tartott, akik intervencziót tartottak kívánatosnak a vizsgálat ügyében a bíróságnál. Dégenfeld József helytelenítette, hogy befolyásolni akariák a vizsgálat menetét.

Bakonyi képviselő a fővárosi rendőrség uralmának véget kíván vetni. Többen rendkívüli közgyűlés egybehívását javasolták, ezt az indítványt el is fogadták. Révi és Békésy ügyében holnap dönt a bíróság. Herczeg János fogva lett tanító érdekében a nap folyamán ötven tanítványa járt az ügyészségen, de hiába. A tanítványok sirva távoztak. Tóth János főkapitány ma megidézte Wesszprémy Zoltánt és Jánosy Zoltán lelkészét.

Ítélet az adómeztagadás mellett.

Kovács István dr pört indított a IV. kerületi járásbírósnál a kincstár ellen, mert 880 korona letétet nyugta ellenében vonakodott kiszolgáltatni s adó fejében vissza akarta tartani. Laczkó bíró kötelezte a kincstárt a kifizetésre s hangsúlyozta az ítélet indoklásában, hogy az adómeztagadás napjainkban hazafias jog, sőt hazafias kötelesség is.

Nemzeti ellenállás.

Köcsön Lajos turócsmegyei főispán délután 2 órakor Turócszentmártonba érkezett,

kisérétében van Baditz sopronmegyei főispán is, valamint Szigethy pénzügyigazgató. Erős katonai fedezet alatt jár. Beiktatása holnap lesz. — Ungvár város a nap folyamán határozatilag kimondta, hogy Berzeviczy fölfüggesztett rendőrkapitányt tekintti ezentul is rendőrhatóságnak, Bónist figyelembe nem veszi s esküjét el nem fogadja.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, jan. 12.

Buza okt. — — — —	16.38
Rozs okt.-re — — — —	13.16
Tengeri április 1906 — — — —	13.38
Zab ápr.-ra — — — —	13.16
Repcze aug.-ra — — — —	21.06

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1906 jan. 12-én

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	114.88
Magyar koronajárdék 4%	— — —	96.—
Magyar koronajáraentekék 1/2%	— — —	86.70
Magyar földtehermtehermés kötvény 4%	— — —	96.65
Horváth-szlavon földsorsjegg tesítési kötvény	— — —	96.50
Magyar nyerevény di soésiu-kölesön	— — —	215.—
Tisza-szab. és szegerseájegy-kölesön	— — —	161.—
Osztrák járadék papirban	— — —	99.75
Osztrák járadék ezüstben	— — —	100.75
Osztrák korona járadék	— — —	117.50
Osztrák járadék aranyban	— — —	99.75
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	157.50
Osztrák-magyar bankrészevény	— — —	16.30
Magyar hitelbank részevény	— — —	678.—
Oszttrák hitelbank intézeti részevény	— — —	670.—
Oszttrák-magyar államvasuti részevény	— — —	68.50
20 frankos arany (Napolendor)	— — —	19.14
Német birodalmi márka	— — —	117.60
London vista	— — —	240.20
Páris vista	— — —	95.62
20 márkás arany	— — —	23.52

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

1589—1906. vh. számhoz.

Árverési hirdetés.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezenel közhírré teszi, hogy a székesfehérvári járásbírósnak 1902. évi V. I. 213 számú végzésével dr Stokker József ügyvéd, által képviselt Oláry J. felperes részére Szántó Sándor és neje alperesek ellen 360 kor. követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 1547 kor. becsült ingóságokra a nagyvárad-városi kir. járásbírósnak V. I. 1319—1905 számú végzése folytán az árverés elrendeltetik, annak a felülfoglaltatok követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán Nagyváradon Lukács György-utca 2 számú házban leendő megtartására határidőül 1906. évi január hó 20-ik napján d. u. 3 órája tüzetik ki, mikor a bíróság lefoglalt butorok és egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverzendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírt kiküldött-nél vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő hirdetésének a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Nagyváradon, 1906 évi jan. hó 6 napján.

Várnai Henrik,

1478.

kir. bir. végrehajtó.

A Polgári Takarékpénztár részv. társ.

NAGYVÁRADON

zárszámadása az 1905. évről.

TARTOZIK				Mérleg-Számla				KÖVETEL			
VAGYON		K	f.	K	f.	TEHER		K	f.	K	f.
Pénzkészlet				150104	75	Részvénytőke 2500 drb részvény à 200 korona				500000	
Váltó tárcza				2753226	96	Alapok: rendes tartalékalap*	35000				
Jelzálog kölcsönök:						ingatlan értékcsökkenési alap**	10000				
törlesztéses (záloglevél) kölcsönök	464215	79				nyugdíj-alap***	12008	54		57008	54
kamatozó kölcsönök	252761			716976	79	Betétek: könyvecskékre	2052713	01			
Előlegek értékpapírokra				18897		folyó számlán	228179	82		2280892	83
Adósok folyó számlában				605343	71	Viszleszámítás				1243867	76
Értékpapírok s azok függő kamatai				179197		Jelzálog kölcsön				87913	66
Ingatlanok				196600		Magyar tkp központi jelzgbankjára átruházott jelzálog-kölcsönök				367809	73
Hátralékos törlesztő részletek (an- nuitások)				3841	73	Fel nem vett osztalék				312	
Felszerelvények				3000		Átmeneti tételek egyenlege				25341	
						Nyereség áthozat 1904-ik évről	234	29			
						Ez évi tiszta nyereség	63808	13		64042	42
				4627187	94	* ez idei hozzájárulással 55000.—					
						** „ „ „ 15000.—				4627187	94
						*** „ „ „ 18284.70					

Nyereség- és Veszteség-Számla

VESZTESÉG.		K	f.	K	f.	NYERESÉG.		K	f.	K	f.
Üzleti költségek:				6393	26	Nyereség áthozat 1904-ik évről				234	29
Tiszti fizetések s napibiztosok illet- ménye				14919	86	Kamatjövedelmek				219260	98
Kamatok betétek, visszleszámítás és átruházott jelzálog kölcsönök után				131995	41	Ingatlanok jövedelme				10107	58
Összes adók				11081	11	Jutalék				6778	33
Leírások				9531	76	Leirt követelésekből befolyt				1582	64
Nyereség áthozat 1904-ik évről		234	29								
Ez évi tiszta nyereség	63808	13		64042	42						
				237963	82					237963	82

Fleischacker Hugó, pénztárnok.

Nagyvárad, 1905. december hó 31-én.

Balogh Vilmos, cégvezető-főkönyvelő.

Aczél Zsigmond, vezérigazgató.

IGAZGATÓSÁG:

FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG:

Sarkadi Tihamér, elnök.

Róz Simon,

Dr. Kiss Döme,

Schvartcz Márton,

Lédérer Manó,

Stern Mózes,

Szalai József,

Szödényi Nándor,

Id. Moskovits Mór,

Wechsler Adolf,

Székely Sándor,

Weisz Ernő.

Dr. Weisz Márton,

Olcso, mélyen leszállított árak mellett kerülnek eladásra összes férfi, és női divatáru cikkek a

Fábry Testvérek

üzlethelyiségében Moskovits-palota,
Igazi alkalmi eladása egész finom áruknak, különösen nagy választék férfi ingek, gallérok, kézelők, divatos férfi, fiu és gyermek kalapok, sapkák, keztük, harisngák, alsó jäger ruházatok, takarók, utazó- és lópokrócok, galocsenek, hócipők, férfi, női és gyermek lábbelik, egész finom minőségben, olcsó árak mellett, francia parchetek, rumburgi vásznak, szalag csipke, selymekendők, pamutok különösen leszállított árak mellett.

3000 drb férfi divat nyakkendők igazán olcsó árban. Határozott ár, készpénzfizetés mellett
Az üzletberendezés eladó. 1447.

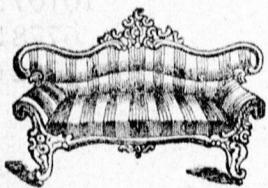

A butorvásárlók figyelmébe.

Olcso

BUTOR

gyári árban, kezesség mellett

háló-, ebédlő-, szalon- és őr-szoba berendezések, valamint az egyes butordarabok a

Magyar Mübutorgyár
részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő u. elején.

Üzletvezető: **PORJESZ HERMAN.**

Teljes lakás-, szálloda- és kávéház-berendezések műipari vállalata. — Kívánatra tervek és költségvetések.

HIRDE T É S E K

jutányos árban

felvételnek a

„TISZÁNTÚL”

kiadóhivatalában.

Felhívás jegyzésre!

A Pesti Hazai Takarékpénztár SORSJEGYEIRE előjegyzéseket az eredeti kibocsátási árfolyamon már most elfogadunk.

A sorsjegyek február hónapban kerülnek kibocsátásra és az akkor közzéteendő hivatalos tervezetből közölhetjük, hogy a

Pesti Hazai Első Takarékpénztár sorsjegyeinek évenként HÁROM HUZÁSA lesz,

egy K **600,000** (hatszáz ezer korona) és
két K **300,000** (háromszáz ezer korona)

összegű főnyereménnyel, **50,000 K, 40,000 K, 20,000 K** stb., stb. minden húzásnál száznál több melléknyereménnyel.

A legkisebb nyeremény, melyet minden sorsjegynek nyernie kell, 105 kor.-tól 125 koronáig emelkedik, azonkívül a legkisebb nyereménnyel kihuzott sorsjegy tulajdonosa egy nyereményjegyet kap, a mellyel a további nyereményhúzásokon játszik.

Ezen sorsjegyek úgy a nyeremények nagysága, mint a játékterv összeállítása tekintetében minden eddigi hazai sorsjegy nyerési kilátásait messze felülmulják. — Az új sorsjegyek iránt méltán mutatkozó nagy érdeklődés következtében ezek árfolyama előreláthatólag jelenlékenyen emelkedni fog, azért ajánljuk, hogy jegyzéseit mindenki haladéknél teljesítse. — A jegyzéseket beérkezésük sorrendje szerint fogjuk figyelembe venni. — A kibocsátási árfolyam kb. 140 korona lesz. — Jegyzési bejelentésnél drb.-ként 10 korona fizetendő foglaló tejében.

Biharmegyei Kereskedelmi-, Ipar- és Terményhitelbank

NAGYVÁRAD, NAGY-TELEKY-UTCZA.

Hirdetmény.

A Polgári Takarékpénztár részvénytársaság évi rendes közgyűlését, folyó hó 28 án d. e. 11 órakor saját üzlethelyiségében fogja megtartani a következő tárgysorozattal:

1. Az igazgatósági jelentés, mérleg és zárszámadások előterjesztése.
2. Felügyelő bizottság jelentése s ennek kapcsán az igazgatóság és felügyelő bizottság részére a felmentvény megadása.
3. Határozathozatal a nyereség felosztása tárgyában.
4. Igazgatósági jelentés a nyugdíjalap állásáról.

5. Igazgatóság választása.

6. Kisorsolt 10 rendes és egy pót választmányi tag választása.

Nagyvárad, 1906. január 9-én.

Az igazgatóság.

Az alapszabályok II-§-a.

Minden részvényes, ki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik 3-nappal a közgyűlést megelőzőleg a társaságnál legalább 1-hó előtt saját nevére irt részvényét vagy részvényeit szelvényekkel együtt a takarékpénztár pénztárába letenni, hol az őt illető szavazat számát előtűntető térítvényvel láttatik el, mely egyszersmint a szavazásra igazoló jegyül szolgál. 1471

Aláírási felhívás.

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár
új sorsjegyeire.

A Pesti Hazai Takarékpénztár SORSJEGYEIRE előjegyzéseket az eredeti kibocsátási árfolyamon már most elfogadunk.

A sorsjegyek felerésze április hónapban kerül kibocsátásra és az akkor közzéteendő hivatalos tervezetből közölhetjük, hogy a

Pesti Hazai Első Takarékpénztár sorsjegyeinek évenként HÁROM HUZÁSA lesz,

egy K **600,000** (hatszáz ezer korona) és
két K **300,000** (háromszáz ezer korona)

összegű főnyereménnyel, **50,000 K, 40,000 K, 20,000 K** stb., stb. minden húzásnál száznál több melléknyereménnyel.

A legkisebb nyeremény, melyet minden sorsjegynek nyernie kell, 105 kor.-tól 125 koronáig

emelkedik, azonkívül a legkisebb nyereménnyel kihuzott sorsjegy tulajdonosa egy nyereményjegyet kap, a mellyel a további nyereményhúzásokon játszik.

Ezen sorsjegyek úgy a nyeremények nagysága mint a játékterv összeállítása tekintetében minden eddigi hazai sorsjegy nyerési kilátásait messze felülmulják. — Az új sorsjegyek iránt méltán mutatkozó nagy érdeklődés következtében ezek árfolyama előre láthatólag jelentékenyen emelkedni fog, azért ajánljuk, hogy jegyzéseit mindenki haladéknél teljesítse. — A jegyzéseket beérkezésük sorrendje szerint fogjuk figyelembe venni. — A kibocsátási árfolyam kb. 140 korona lesz. — Jegyzési bejelentésnél drb.-ként 5 kor. fizetendő foglaló fejében.

Ezen új sorsjegyekre drb.-onként 120 korona előleg kölcsönt adunk olcsó kamatláb mellett.

Nagyvárad Takarékpénztár Részvénytársaság (Teleky-utcza)